

В основі функціонування системи управління витратами підприємств торгівлі мають знаходитись такі принципи: системність у процесі управління витратами; комплексність; гнучкість системи відповідно до умов; забезпечення моніторингу витрат; універсальність структури процесу управління витратами; динамічність; методична єдність порядку планування і регулювання на різних рівнях управління витратами; обґрунтованість; органічне поєднання зниження витрат з високою якістю торговельного обслуговування; підвищення зацікавленості підрозділів і співробітників торговельного підприємства в зниженні витрат.

Таким чином, впровадження запропонованої системи управління витратами забезпечить формування оптимального рівня витрат, сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності підприємства та забезпеченню його економічного розвитку.

УДК 631.1

Ю.С. Герасименко, канд. екон. наук, доц. (*ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Харків*)

РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ: РЕКЛАМА ЧИ НОРМА?

Органіка – це філософія, це про гармонію між людиною та природою, це коли під час вирощування та виробництва продукції високої якості використовуються процеси, що сприяють збереженню природних ресурсів, захисту довкілля, відновленню родючості ґрунтів, підвищенню рівня біологічного різноманіття, застосування високих стандартів добробуту тварин.

Органічна продукція отримується в результаті сертифікованого органічного виробництва, на всіх етапах якого забороняється застосування хімічно синтезованих допоміжних речовин (добрив, пестицидів, технологічних домішок), іонізуючої радіації, регуляторів і стимуляторів росту, генетично модифікованих організмів (ГМО), антибіотиків із профілактичною метою, гормонів, консервантів, штучних ароматизаторів і барвників.

Виробництво всіх органічних продуктів починається із сертифікації землі. Навіть, якщо це молочна продукція чи м'ясна. Спочатку органічний статус повинні отримати поля та пасовища, які використовуються для ведення тваринництва. Корови, які дають органічне молоко, повинні випасатися на траві, на яку не потрапляли

пестициди, діоксиди та інша хімія, яка потім може перейти в молоко чи м'ясо. Земля повинна бути сертифікована як органічна. Для того, щоб поле отримало органічну сертифікацію, має пройти щонайменше 2 роки перехідного періоду, оскільки немає гарантії, що раніше на цій землі не використовувалися речовини, заборонені в органічному виробництві.

Після отримання органічного сертифіката на землю, ферма має право отримати сертифікат на тваринництво й виробництво продукції тваринного походження. Органічне м'ясо та молочні продукти отримують із тварин, які не вживали гормони росту та антибіотики.

Для перероблених харчових продуктів також є свої вимоги. У виробництві повинна використовуватися суто сертифікована органічна сировина та спеціальні дбайливі технологічні режими.

Якщо підприємство займається виготовленням як органічної, так і традиційної продукції, обов'язково має бути чітке розмежування: чи то в просторі – окремих цех або приміщення, чи то в часі, коли спочатку переробляють органічну продукцію, а потім – традиційну. Перед виробництвом органіки в такому випадку лінія має очищатися, аби через обладнання та інвентар не було перехресного забруднення від традиційного продукту.

Якщо органічний продукт створюють із декількох інгредієнтів, наприклад, хліб чи десерт, то обов'язково 95% його складових мають бути органічними. Решта 5% – це компоненти, які дозволені Переліком технологічних речовин і домішок стандарту Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва й перероблення, еквівалентного Регламентам Ради (ЄС) № 834/2007 та № 889/2008.

Кожний етап виробництва має бути відстежений і сертифікований, органічне господарство мусить бути прозорим на кожному етапі роботи та відповідати стандартам. Кожний сертифікат – це знак якості, який дозволяє відстежити шлях продукту від зернини до полиці [1].

Органічна продукція – це продукція, отримана в результаті сертифікованого органічного виробництва. У ґрунт, на якому вирощуються сільськогосподарські культури, протягом 3 років заборонено вносити будь-які речовини хімічного походження. Тільки по закінченню цього, так званого, перехідного періоду продукція отримує статус органічної. Далі органічна сировина надходить до переробних підприємств, де переробляється окремо від традиційної сировини з метою уникнення змішування. Головне тут – кожен етап виробництва знаходиться під суворим контролем органу сертифікації, який засвідчує дотримання вимог та стандартів органічного виробництва шляхом видачі відповідного сертифікату. Саме

сертифікація в українських реаліях є причиною того, що в Україні діє лише до 20 компаній які мають право надавати продукції статус органічної. «Так може називатися лише вузьке коло сертифікованої, преміальної продукції. А та сама наднатуральна картопля, яка нічим і ніколи не оброблялася у цю категорію не потрапить - бо не сертифікована», - розповідає Дмитро Шульмейстер. За його словами, крім одної всі компанії, що мають сертифікат виробництва біопродукції є іноземними (Швеція, Німеччина, США, Австралія).

Швидкі темпи зростання органічних угідь є таємним козирем українських аграріїв, який можна вигідно використати при проведенні перемовин із інвесторами, зазначають аграрні експерти. Тут причина інтересу до органічного значно простіша - економічна користь. Націнка на “біо”, “органік” продукцію може складати до 40% у порівнянні зі звичайною продукцією. За інформацією Федерації органічного руху, в останні роки зріс ринок екологічно чистих овочів, фруктів, ягід і грибів, а також продуктів їх переробки. Крім того, спостерігається тенденція активного наповнення внутрішнього ринку власною органічною продукцією за рахунок налагодження власної переробки органічної сировини. Зокрема, це крупи, соки, сиропи, повидло, мед, м'ясні та молочні вироби. Проте підтримка органічного виробництва є не лише відповіддю на “модні тенденції” у структурі світового споживання, але і важливим елементом продовольчої безпеки країни. «Адже у органічне виробництво передбачає максимальне збереження ґрунтів та національного насінневого фонду, який на відміну від гібридів може легко відтворюватися щороку», - розповідає фермер з Київщини Анатолій Кудель.

В Україні ж нараз стрімко розвиваються формати екокрамниць, зокрема в інтернеті, та екоресторанів, у супермаркетах з огляду на низький попит органічні товари не мають особливої популярності. До того ж, як зазначає засновник компанії «Вілла Роз» Юрій Сергєєв, купуючи продукти екологічні, споживач економить. «Продукти більш натуральні, а, значить, краще засвоюються. Таким чином, купивши більш дорогий продукт, вам його потрібно менше з'їсти. Додайте сюди ще економію на аптеці», - говорить експерт. За його словами, питання про якість продукції в цілому безпосередньо пов'язане із законодавчим регулюванням галузі.

Виробництво та збут органічної продукції в Україні починає нарощувати свої темпи. І світовий ринок органічної продукції також кожного дня збільшується. Попит на органічну продукцію залежить не від доходів громадян, а від їх свідомості. Не всі люди ще зрозуміли для себе важливість правильного харчування для свого життя. Попит поступово зростає.

Інформаційні джерела:

1. «Чому так дорого?»: що таке органічні продукти і чи дійсно вони кращі за звичайні. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/food/food-guide/299237-organichni-produkti-scho-tse-oznachae> (дата звернення 04.04.2021 р.).

2. Бути в тренді: чи є майбутнє в українського органічного виробництва? URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/buti-v-trendi-ci-e-majbutne-v-ukrainskogo-organicznego-virobnictva> (дата звернення 04.04.2021 р.).

УДК 657.1

В.П. Гринь, канд. екон. наук (ЗНУ, Україна)

МЕТОДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ: ІСНУЮЧИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

У зв'язку зі зростанням в середині 2000-х років кількості методів стратегічного управлінського обліку, окремі з яких забезпечували вирішення завдань інформаційної підтримки стратегічного управління діяльності, виникла об'єктивна необхідність щодо їх групування та категоризації, що сприяє покращанню їх аналізу та дозволяє виділити основні напрями, на які спрямовується система стратегічного управлінського обліку на підприємстві. Проведений аналіз дозволяє виділити три основні підходи до категоризації методів стратегічного управлінського обліку.

Найбільшого поширення серед них на сьогодні набув підхід, запропонований С. Кадезом та К. Гілдіном [1, с. 839], який підтримується значною кількістю дослідників та згідно якого виділяють 5 груп методів: 1) Методи, що стосуються витрат; 2) Методи, що стосуються стратегічного планування, контролю та управління ефективністю; 3) Методи, що стосуються прийняття стратегічних рішень; 4) Методи, пов'язані з обліком конкурентів; 5) Методи, пов'язані з обліком клієнтів. Вищенаведена категоризація відображає структуру методу стратегічного обліку, який складається з компонентів, що стосуються управління витратами в стратегічному контексті, що забезпечують інформаційну підтримку стратегічного планування та контролю, що максимально наближені до процесу прийняття стратегічних управлінських рішень, і є глибоко інтегрованими в систему стратегічного менеджменту, а також включає методи суто облікового спрямування, які забезпечують оцінку та